

Glasbena skrinja slovenskih ljudskih pesmi

Polonca Demšar, profesorica glasbe, učiteljica v glasbeni šoli

Slovenci smo na zakladnico ljudskega izročila lahko zelo ponosni. Vendar se nam očitno zatika, ko našo ljudsko zapuščino prenašamo na mladi rod. Okolje in družba sta naš zgled in spodbuda, čas, v katerem živimo, pa žal ponuja in zahteva vedno več dialoga z različnimi monitorji. V ospredje rineta digitalni svet in digitalizacija, vedno bolj smo preobremenjeni, utrujeni in nimamo časa za pristno druženje.

Saj ne more biti res, pa žal je! Z učenci do osmega leta starosti smo pripravljali glasbeno pravljico. Vse je potekalo spodbudno in doživeto, ko sem naenkrat presenečena obstala. V želji, da vsi nastopajoči učenci skupaj zapojejo, smo sodelujoči učitelji za konec pravljice izbrali slovensko ljudsko pesem *Na planincih sončece sije*. »Te pa ne poznam, jaz znam pa samo 1. kitico, ta je pa brezvezna, bedna, zakaj pa ne bi raje zapeli kakšne angleške ...« so se vrstili hitri odgovori učencev. Priznam, znašla sem se v zadregi. Očitno so bila moja samoumevna pričakovanja nepredvidena. Nisem pomislila, da učenci mogoče te pesmi sploh ne poznajo.

In mi odrasli, smo dober zgled mladim? Slovenci radi pojemo, kaj hitro pa se znajdemo v zadregi, ko se tudi nam odraslim zaradi nepoznavanja besedila ustavi pri 2. kitici pesmi. Kako torej spoštujemo in ohranjamo našo ljudsko zapuščino? Pesmi, ki v svojih narečjih, zgodbah pristno pričarajo življenje tistega časa, časa dedkov in babic, njihovih življenjskih zgodb, običajev, ko so skupaj delali na poljih, se družili in veselo prepevali ter plesali, z našim poslanstvom slabo predajamo mlajšim rodovom. Čas pa hitro beži in tako danes v vedno večjem obsegu vabi internet, pametni telefoni in pogovori preko aparata, računalniški programi, ki so otrokom vedno bolj pogosta in nujna sopotnica skozi mladostniško odraščanje. Pa vendar, lahko gremo nasproti in ne dopustimo, da današnji in skrb vzbujajoči čas prihodnosti botrujeta pozabi našega ljudskega zaklada in korenin.

Družina, vrtec, šola. Verjetno je prav otrokovo predšolsko obdobje zelo pomembno, da otrok lažje premosti poznejše okolje in vplive ter si izoblikuje svoja lastna stališča in pogled na svet. Veliko glasbenih doživetij otrokom omogočajo vrtci. V obliki petja, rajanja, poslušanje glasbe je velikokrat prepleteno tudi z ljudsko pesmijo. Prečudovit je trenutek, ko otrok svojo pozitivno glasbeno izkušnjo podeli s starši. Z mamico zapoje in zapleše, pridruži se še očka ali pa navdušeno zaploska. Kakšna škoda, da starši največkrat nimamo časa za te nepozabne glasbene utrinke. No, včasih na pomoč prihitijo babice in dedki, ki s svojo modrostjo in izkušnjami velikokrat pomagajo v teh situacijah. Tudi učitelji lahko veliko pripomoremo k ohranjanju in ozaveščanju ljudskega.

Slovenske ljudske pesmi kot medgeneracijski most. V želji, da v kraju, kjer delujemo, pripravimo odmeven dogodek z naslovom »Pomlad med nami«, smo se medgeneracijsko povezali. Tako smo se v pripravi programa združili enota vrtca, enota VDC-ja, stanovalci doma starejših občanov in glasbena šola. Oder smo preoblikovali v kmečko okolje na podeželju. Z manjšim kozolcem, leseno klopco, košem, grabljami, koso, vilami in kockami sena, na katere so se v kmečki opravi posedli starejši nastopajoči, je prizorišče pridobilo pridih ljudskega.

Ob petju pesmi *Lepa Anka* so na oder v kolu priplesala mlajša dekleta. Fantje pa so ob glasbi polke izbranim plesalkam poklonili cvet in nato ob spremljavi violine, klarineta in harmonike v narodnih nošah skupaj z dekleti zaplesali in prisedli na klopco pred kozolcem.

V nadaljevanju je ob petju pesmi *Diradi čindara* oder prevzel vrvež bosonogih otrok, oblečenih v bele bluzice in srajčke ter temne hlače in krila. V otroški igri so v krogu predstavili »Mačko in miško«. Za tem nekdo prične peti pesem *Jaz sem muzikant, imam prelepi gvant ...* V nadaljevanju pesmi se pridružijo vsi na odru in z gibi kažejo izbrane inštrumente. Oglasijo se godci na harmoniki, violini in klarinetu ter izbrane plesalce povabijo k plesu *Rašple*.

Družabnost vseh prisotnih na odru, kot tudi v dvorani, se nadaljuje s pesmijo *Trzinka*. Sledi pesem *Sijaj, sijaj sončece*, ob kateri otroci ponovno zaplešejo v krogu. Starejši občani pa presenetijo s pesmijo *Abraham 'ma sedem sinov*, ki ob spremljavi instrumentov doživeto in nagajivo s ploskanjem, žuganjem privabi vse prisotne. Za konec se ob slovesu v ritmu valčka in ob pesmi *Prišla bo je pomlad* ponovno vsi združijo v igranju, petju, plesu in tako delček vesele pomladi vsi odnesemo domov.

Otroci so vodljivi. Spodbujanje k ustvarjalnosti razvija domišljijo, pogloblja čustvena doživetja, širi znanja in ob tem ohranja vrednotenje našega bogatega ljudskega izročila. Res smo lahko ponosni na ta glasbeni zaklad. Poklonimo to bogato darilo naprej, mlajšim rodovom.